

Scenario: När kriget kom

En berättelse om hur det skulle kunna vara om det blir krig i Sverige.

När du vaknade i morse var radhuset utkyllt igen. Nätterna kan bli kalla så ni sover alla i ett av barnens sovrum, med sovsäckar. Elen har kommit och gått under flera veckors tid, och kyl och frys fungerar bara ibland. Eftersom nätterna är svala så kan ni ha maten på altanen i stora lådor med lock, utan att den blir dålig.

En motorvägsbro i närheten bombades under krigets första dagar. Bron förstördes helt och det verkar som om den inte kommer att byggas upp igen på länge. Trafiken är omdirigerad till alternativa vägar, men är samtidigt gles på grund av ransonering av drivmedel. Det tar ändå lång tid att ta sig till jobbet. Kollektivtrafiken fungerar dåligt så ni tar bilen, trots ransoneringen. Det hjälper att du och grannarna ska åt samma håll på morgonen. Då kan ni samåka och turas om med bilarna.

På väg till arbetet lämnar du barnen på förskolan och i skolan. Många ur personalen är nya. Gymnasieelever jobbar på förskolan enligt allmän tjänsteplikt eftersom deras skola ändå är stängd. Dina barn är på plats under mycket längre tid än vanligt. De tycker inte att det är särskilt roligt, även om flera av deras kompisar också är där länge. Det är ingen pedagogisk undervisning, inga utflykter, men personalen kämpar på och gör sitt bästa för att få dagarna att gå. Det känns ändå tryggt att lämna barnen, men ditt eget dåliga samvete gör sig påmint eftersom du inte vet när du kan hämta dem idag heller.

Väl i bilen igen sätter du på Sveriges Radio P4 för att lyssna på nyheter. Det är svårt att få tag i information om vad som händer. Ganska ofta undrar du om det du läser och hör verkligen kan stämma. Myndigheterna varnar för ryktesspridning och falska nyheter, även från källor som i vanliga fall brukar vara trovärdiga.

Vissa dagar är i princip all kommunikation nere, medan både internet, radio och TV kan fungera hjälpligt andra dagar. Vid dessa tillfällen försöker du kontakta dina syskon och föräldrar för att få reda på hur de har det. Ibland får du tag i dem via sociala medier, men lika ofta fungerar ingen kommunikation alls.

Efter många omvägar kommer du till slut fram till jobbet. Arbetsplatsen är sedan flera veckor flyttad till en annan del av staden. Flera av dina kollegor sitter i andra delar av kommunen, vilket gör att det ofta är svårt att få tag i folk. Vad som tidigare var enkla arbetsuppgifter tar nu ofta mycket längre tid. Det saknas uppkoppling och ni får använda papper och skrivare. Ni lagar efter läge och improviserar. Du jobbar mycket längre dagar än i vanliga fall och du vet aldrig när du kan gå från jobbet.

När du sent omsider har arbetat klart kör du och din granne runt och letar efter öppna mataffärer. Ibland är hyllorna helt upplockade men när transporterna väl kommer har affärerna i regel öppet tills varorna är slut. Livsmedelsleveranserna har drabbats hårt av att flyganfall förstört flera av de större vägarna. På nyheterna har de också rapporterat om upprepade robotangrepp mot de stora hamnarna på Västkusten. Hamnarna är skadade men delar av handeln fungerar fortfarande. Du har lärt dig att det enklaste sättet är att helt enkelt dyka upp och se efter vad som finns i affären.

I mataffären visar det sig vara ont om varor. Den matleverans som var planerad till idag har inte kommit, men som tur är har affären kvar en del fiskbullar, som du passar på att köpa ett lager av. Din familj har lite kontanter kvar hemma, även om de börjar tryta. I livsmedelsaffären har stamkunder fram tills nu kunnat handla på krita när kontanter saknas, de flesta människor betalade ju med kort innan kriget bröt ut. Kortbetalningar slutade ganska snabbt att fungera på grund av de omfattande strömavbrotten och cyberattacker.

Inköpsrundan avslutas som vanligt med att ni kör runt en stund för att försöka hitta bensin till bilen. Tyvärr hittar ni ingen den här gången heller. Som tur är var bensintanken ganska välfylld sedan förra tankningen. Barnen är griniga när de hämtas upp efter en mycket lång dag på förskola och skola. Dagen på fritids har varit extra kämpig för det äldre barnet eftersom en i personalen blev jätteledsen när hon fick reda på att hennes kusin dödats i ett flyganfall mot hans förband under natten. Som vanligt hostar ditt yngsta barn rejält när hon sitter i bilen, och det dåliga samvetet gör sig påmint igen. Hostandet har pågått en längre tid och ni borde verkligen kolla upp det. Samtidigt vet ni att sjukvården är extremt belastad på grund av kriget, och att bara de allra mest akuta fall tas emot. Svårt sårade från totalförsvaret måste hela tiden prioriteras.

När du kommer hem fungerar strömmen för tillfället. Du passar på att gå på toaletten och blir glad av spolljudet – det hör man inte så ofta nuförtiden. Under strömavbrotten har ni löst toalettbestyren genom att spänna upp en plastpåse i toaletten och sedan lägga den i en avfallssäck som ni ställt på altanen, eller genom att gå utomhus och kissa. Tillgången till vatten varierar på ungefär samma sätt som eltillgången. Kommunen kör ut tankbilar med vatten och där har du fyllt på dunkar vid några tillfällen. Annars gäller det att passa på när elen och vattnet kommer tillbaka. Då fyller du upp vattendunkar, kastruller och badkaret med vatten. Du har tillbringat ganska mycket tid på altanen för att koka vattnet med ditt stormkök, eftersom vattenkvaliteten ofta skiftar. När vattnet kokar med stora bubblor vet du att det går bra att dricka. Däremot är det slut på både tvål och tandkräm hemma. Diskmedel, lite salt och munskölj får lov att fungera istället. Du saknar att duscha varmt och att kunna köra fyra maskiner tvätt på raken utan att behöva tänka på om vattnet ska ta slut.

Din mammas tillvaro har också ändras i grunden. Tillsammans med andra äldre har hon flyttats till ett tillfälligt samlingsboende på en kursgård utanför staden för att få den hjälp hon behöver. Din mamma känner igen en del i personalen från hemtjänsten, men många andra har hon inte sett tidigare. Hon är mer orolig nu, men du hoppas att hon ska få den medicin och hjälp hon behöver. Då och då har det varit brist på läkemedel. Förutom transportstörningarna inom landet är importen påverkad av kriget. En trygghet för din mamma är att hon fick ta med sig sin katt till det nya boendet. Du fick däremot inte tag i mamma i kväll heller när du försökte ringa boendet och vågar inte ta bilen dit ifall bensinen tar slut.

På kvällen kommer grannbarnen över eftersom deras föräldrar inte har kommit hem ännu. Ni äter fiskbullarna med hårt bröd. Alla i området försöker hjälpa varandra med det som går: hämta vatten, handla, skjutsa barn och dela med sig av matvaror om man lyckats komma över ett större parti. Redan tidigare har många i området varit nere i ert närmaste skyddsrum för att se vart det ligger och hur det ser ut. Ni vet att vissa bostadsföreningar redan har gjort i ordning sina skyddsrum med konserver, vatten och filter.

Vissa dagar känns extra motiga, medan andra känns bättre. Jobbigast tycker du de dagar är när ni inte kan ge barnen tillräckligt med mat och inte heller svara på deras många frågor om när kriget ska ta slut. Tillsammans med dina bekanta och grannar försöker ni överleva så gott det går. Många saker får skjutas på framtiden; både familjen och samhället får göra svåra prioriteringar. Du trodde inte att ett krig kunde kännas så här utdraget och innehållslöst men ändå påverka livet så mycket. Samtidigt känns det som det du gör och bidrar med, både på jobbet och hemma, är viktigare än någonsin tidigare.

Frågor

- Hur skulle din vardag se ut om scenariot inträffade?
- Hur kan du bidra och hjälpa till?

Denna fiktiva berättelse är ett exempel på hur situationen för ett hushåll skulle kunna vara om det blir krig i Sverige. Ett krig påverkar både samhället och individen på många olika sätt. Det kan exempelvis vara så att kriget bara märks av i vissa delar av landet, medan livet fortsätter nästan som vanligt i andra delar.

Regeringen kan besluta om att höja beredskapen för att samhället ska kunna stålla om från fredstid till att på bästa möjliga sätt försvara Sverige. Om Sverige är i krig befinner sig landet i högsta beredskap. Mycket av samhällets normala service och tjänster kommer inte att fungera. Samhällets resurser kommer att prioriteras till de militära delarna i totalförsvaret. Allt fokus kommer att vara på att vinna kriget.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap